

ЗМІНА ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ АБО КУЛЬТУРА ПЕРЕХОДІВ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

За матеріалами
експертів Команди
підтримки реформ МОН

ЗМІНА ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ АБО КУЛЬТУРА ПЕРЕХОДІВ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Протягом дня дошкільнята у садочку мають, як правило, насичений графік: прийоми їжі, гра, заняття (часом у різних приміщеннях), прогулянки, сон.

Якщо поглянути на структуру дня у закладі дошкільної освіти, то вона складається з режимних моментів (ранковий прийом, зарядка, прогулянка, прийоми їжі тощо), занять та вільної діяльності дітей.

Режим дня дитячого садочку визначає часові межі для кожного виду діяльності дошкільнят, зокрема Гранично допустиме навчальне навантаження на дитину у дошкільних навчальних установах різних типів та форм власності визначає тривалість занять та перерв між заняттями. «Перерви» необхідні для того, щоб діти могли зняти емоційну напругу, переключитися після інтелектуального навантаження тощо. Проте, крім занять дошкільника чекають ще багато змін видів діяльності протягом дня під час організації режимних моментів, вільної діяльності тощо.

Не завжди дошкільнятам легко швидко переключитися з одного виду діяльності на інший, особливо:

- під час ранкового прийому (деяким дітям важко налаштуватися на атмосферу дитячого садка; попрощатися з батьками; у випадку запізнення до садка, одразу «включитися у роботу»);
- при переході від вільної гри до заняття (будучи емоційно включеними в улюблений вид діяльності, дітям важко залишити його заради іншого);
- під час організації режимних моментів (необхідність чекати своєї черги чи друзів, які ще одягаються на прогулянку можуть стати причиною нудь та небажаної поведінки).

Давайте спробуємо пригадати свої відчуття та реакції коли необхідно відволіктися під час виконання того чи іншого завдання. Часто, ми, дорослі, відчуваємо роздратування, дискомфорт через необхідність переключення фокусу уваги. Якщо дорослі мають зрілу та стабільну нервову систему та керують своїми емоціями, то дошкільнятам зміна видів діяльності може даватися зовсім нелегко. Хтось з дітей може бути гнучким та легко сприймати прохання вихователя виконати ту чи іншу дію. А комусь, навпаки, необхідність залишити улюблену справу заради чогось іншого буде видаватися не справедливим, викликати тривогу чи роздратування.

Причини небажаної поведінки дітей під час зміни видів діяльності

- хаотичні та неочікувані зміни (часті зміни у розкладі дня, його недотримання);
- недостатньо чітка комунікація зміни виду діяльності від вихователя (повідомили, що група збирається на прогулянку, але вихователь згадує про невідкладні справи, які група повинна завершити);
- необхідність довготривалого очікування (довго чекати дітей поки одягнуться на прогулянку);
- відсутність чітких правил поведінки у садочку (визначений час для гри та занять, необхідність прибирати іграшки за собою, випадки, коли потрібно звернутися по допомогу до дорослого тощо);
- низький рівень сформованості соціальних та комунікативних здібностей;
- втома, голод, погане самопочуття чи інші фізичні чинники.

Наші закордонні колеги-освітяни визначають будь-яку зміну виду діяльності з одного на інший як **«перехід»** (англ. «transition»).

«Переходи» включають в себе: зміну занять, підготовка чи повернення з прогулянки, перехід до іншого приміщення (на музичне заняття тощо), завершення гри та прибирання іграшок.

Практичні поради, як зробити «переходи» комфортними для дітей

1. Візуалізувати дітям режим дня.

Очікувані зміни видів діяльності даються дітям значно легше ніж ті, які виникли раптово. Оформте візуально доступно для дітей (ілюстрації режимних моментів, що супроводжуються словесним підписом) режим дня та розмістіть його у групі. Під час ранкового кола, звертайтеся до нього, аби актуалізувати уявлення дітей про черговість видів діяльності та актуальні плани день.

2. Слідуйте режиму дня, але будьте гнучкими.

Слідуючи графіку, діти будуть знати, що їх очікуватиме щодня. Це значно полегшить переходи між видами діяльності. Проте, якщо уся група активно працює над творчим проектом, а за режимом скоро має бути новий вид діяльності, варто дати дітям можливість його завершити. Підганяючи себе та дітей, ми створюємо паніку та хаос навколо себе. Під час планування варто закладати достатньо часу на усі необхідні дії, як от прибирання після творчості, відвідування туалетної кімнати тощо.

3. Вербальні та невербальні підказки.

Щоб звести до мінімуму неочікуваність переходів спробуйте крім словесних вказівок, щодо зміну виду діяльності додати «особливий» дзвоник чи пісню. Почувши пісню, приміром, діти розуміють, що час збирати іграшки та готуватися до прогулянки.

4. Переходи у парах.

Дітям, які важко переживають переходи можна допомогти, запропонувавши зробити це разом з другом. Дитині, яка спокійно реагує на зміну виду діяльності можна запропонувати допомогти другові: розібратися з одягом на прогулянку, підготуватися до заняття тощо. Важливо, що допомога тому, хто важко реагує на зміну виду діяльності повинна бути як промоція взаємопідтримки та допомоги у групі та бути добровільною.

5. Чергування спокійних та активних видів діяльності.

Якщо у Вас заплановано підряд декілька спокійних активностей у приміщенні, після них обов'язково потрібно дати можливість дітям випустити емоційну напругу та фізично розрядитися.

6. Будьте позитивними!

Зміна видів діяльності, особливо в адаптаційний період чи після тривалої хвороби, може важко даватися дітям. Разом з тим, часто діти віддзеркалюють емоції дорослих, тож попри важкість ситуації намагайтеся залишатися у спокої, бути наполегливими, але добрими та справедливими. Не забувайте підкріплювати бажану поведінку у дітей, тоді вона неодмінно буде поширюватися та закріплюватися у групі.

